

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΘΕΜΑ	ΣΕΛΙΔΑ
Εισαγωγή	2
Πρακτικά Ημερίδας	4
Χαιρετισμός Προέδρου ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ. κ. Β. Μαρτζούκου	8
Χαιρετισμός Αντιπροέδρου Ε.Ι.Π.Δ. κ. Δ. Βαξεβανάκη	11
Βιογρ. Σημ. κας Κ. Δημητριάδη , Δ/ντριας Ε.Ι.Π.Δ Αθήνας	13
Παρουσίαση κας Κ. Δημητριάδη	14
Βιογραφικό κ. Χ. Καραμπαρμπούνη , πρέσβη ε.τ.	17
Παρουσίαση κ. Χ. Καραμπαρμπούνη	18
Βιογραφικό κ. Κ. Μπαλωμένου , πολιτικού επιστήμονα-διεθνολόγου	21
Κύρια σημεία ομιλίας κ. Κ. Μπαλωμένου	22
Βιογραφικό δρ. Κ. Φίλη , Διευθυντή Ερευνών Ι.Δ.Ι.Σ.	24
Παρουσίαση δρος Κ. Φίλη	25
Βιογραφικό κ. Χ. Παπασωτηρίου , Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικών Σπουδών & Διευθυντή Ι.Δ.Ι.Σ.	31
Απομαγνητοφωνημένη ομιλία κ. Χ. Παπασωτηρίου	32
Επίλογος	35

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Την Παρασκευή 11 Μαΐου 2018 πραγματοποιήθηκε, με επιτυχία, ημερίδα με θέμα: «Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ», η οποία συνδιοργανώθηκε από το **Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ)** και το **Ελληνικό Ινστιτούτο Πολιτιστικής Διπλωματίας (Ε.Ι.Π.Δ.)**, στο **Πολεμικό Μουσείο Αθηνών (αίθουσα Ρήγας Φεραίος)**.

Την ημερίδα άνοιξε η κα **Ευαγγελία Τσαροπούλου**, μέλος του **ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ** και συντονίστρια της δεύτερης ενότητας της εκδήλωσης, η οποία καλωσόρισε, εκ μέρους και των δύο Ινστιτούτων, το ακροατήριο.

Εν συνεχεία, την ημερίδα χαιρέτισαν ο **Πρόεδρος του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ, κ. Βασίλειος Μαρτζούκος**, Αντιναύαρχος ε.α. Π.Ν. και ο **Αντιπρόεδρος του Ε.Ι.Π.Δ., κ. Δημήτριος Βαξεβανάκης**, Υποπτήραρχος ε.α.

Ακολούθησε η εισαγωγή της συντονίστριας της πρώτης ενότητας της εκδήλωσης, κας **Κατερίνας Δημητριάδη**, **Διευθύντριας του Ε.Ι.Π.Δ. στην Αθήνα**.

Η πρώτη ενότητα περιελάμβανε τις ομιλίες των:

Χάρη Καραμπαρμπούνη – πρέσβη ε.τ., με θέμα: «**Εθνική, Ηγεμονική και Παγκόσμια Κουλτούρα**» και

Κωνσταντίνου Μπαλωμένου – πολιτικού επιστήμονα, διεθνολόγου, με θέμα: «**Ο Πολιτισμός ως μέσον στρατηγικής επικοινωνίας για την ενίσχυση της γεωπολιτικής θέσεως των κρατών**»

Η δεύτερη ενότητα περιελάμβανε τις ομιλίες των:

Δρ. Κωνσταντίνου Φίλη - Διευθυντή Ερευνών Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων, με θέμα: «**Γεωπολιτικές επιπτώσεις της στροφής της Τουρκίας στο πολιτικό Ισλάμ και η αντιπαράθεση με τη Δύση**» και

Χαράλαμπου Παπασωτηρίου - Καθηγητού Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικών Σπουδών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Διευθυντή Ι.ΔΙ.Σ., με θέμα: «**Πολιτιστική Γεωπολιτική και οι σχέσεις Δύσεως – Κίνας**»

Ακολουθως παρουσιάζονται:

- Τα πρακτικά της Ημερίδας
- Οι χαιρετισμοί των εκπροσώπων των Ινστιτούτων
- Το βιογραφικό και η παρουσίαση της α' συντονίστριας
- Τα βιογραφικά και τα κύρια σημεία-παρουσιάσεις των εισηγήσεων των ομιλητών
- Επίλογος

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Την 11^η Μαΐου 2018 έλαβε χώρα, στην αίθουσα «Ρήγας Φεραίος», του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών, η συνδιοργανωθείσα από το Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ) και το Ελληνικό Ινστιτούτο Πολιτιστικής Διπλωματίας ημερίδα με θέμα: «Η Πολιτιστική Γεωπολιτική».

Η ημερίδα χαρακτηρίζεται επιτυχημένη, τόσο λόγω των τεκμηριωμένων εισηγήσεων, όσο και της ικανοποιητικής συμμετοχής ακροατών, δοθείσης και της αναγκαστικής αλλαγής ημερομηνίας και τοποθεσίας διεξαγωγής της.

Η ημερίδα εγκαινίασε τη συνεργασία των δύο Ινστιτούτων και το αντικείμενό της συνδέεται με τους σκοπούς και το έργο τους, καθόσον εντάσσεται στα θέματα εθνικού ενδιαφέροντος και συγκεκριμένα, στους τομείς της προάσπισης της κοινωνικής ευημερίας των κατοίκων της χώρας μας, του πολιτισμού της, αλλά και της ασφάλειας και της εθνικής της επιβίωσης.

Το ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ., ως συνεχιστής του έργου της ΕΛ.Ε.Σ.ΜΕ., υλοποιεί τους σκοπούς του με τα ακόλουθα κυρίως μέσα:

- Εκδίδει το περιοδικό «ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ»
- Διατηρεί την ιστοσελίδα www.elisme.gr
- Έχει παρουσία κοινωνικής δικτύωσης στους συνδέσμους:
Facebook: <https://www.facebook.com/elisme.gr/>
LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/heliss/>
MixCloud: <https://www.mixcloud.com/>
SlideShare: <https://www.slideshare.net/helissme/presentations>
YouTube: <https://www.youtube.com/channel/UC9Pw4-QFno3CMfjJX572K5Q/playlists>
- Έχει δημιουργήσει ηλεκτρονικό ημερολόγιο, όπου παρατίθενται όλες οι σημαντικές και σχετικές με το Ινστιτούτο εκδηλώσεις και το οποίο μπορεί κανείς να αναζητήσει στο σύνδεσμο:
<https://calendar.google.com/calendar/embed?src=443ao4ej1k8q9jl4mo49h0m7n4%40group.calendar.google.com&ctz=Europe%2FAthens%20>
- Οργανώνει ομιλίες, ημερίδες, συνέδρια και ενημερωτικά σεμινάρια για θέματα εθνικού ενδιαφέροντος.
- Αναλαμβάνει την εκπόνηση μελετών σχετικών με τα αντικείμενα ενδιαφέροντός του, καθώς και την επικαιροποίηση παλαιότερων μελετών του Ινστιτούτου.

Το Ε.Ι.Π.Δ. ιδρύθηκε στην Αθήνα, την 25η Μαρτίου 2017 και αποτελεί τον πρώτο και μοναδικό φορέα Πολιτιστικής Διπλωματίας στην Ελλάδα.

Η δράση του Ινστιτούτου αναπτύσσεται σε συνεργασία με ιδιωτικούς και δημόσιους κυβερνητικούς φορείς, ακαδημαϊκά ιδρύματα και επιστημονικά ινστιτούτα στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Διαθέτει παραρτήματα σε διαφορετικές πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού που αναπτύσσουν αυτόνομες και ποικίλες πολιτιστικές δραστηριότητες, με γνώμονα όμως τις γενικότερες ανάγκες και κατευθύνσεις του Ινστιτούτου, όπως αυτές προκύπτουν απ' την κεντρική διοίκηση του οργανισμού στην Αθήνα.

Μέσα από την επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη διαφορετικών τομέων της Πολιτιστικής Διπλωματίας, το Ε.Ι.Π.Δ., στοχεύει στην προβολή μιας ελκυστικής εικόνας της Ελλάδας στο εξωτερικό, που θα αναδεικνύει τα ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της, συμβάλλοντας, παράλληλα, στη βελτίωση των επίσημων διμερών, περιφερειακών και πολυμερών διπλωματικών επαφών της χώρας μας, αλλά και στη σύσφιξη των σχέσεων των λαών, μέσα από τα πανανθρώπινα αγαθά και νοήματα που μόνο ο Πολιτισμός μπορεί να κομίσει.

Περισσότερα στοιχεία για το Ινστιτούτο, μπορεί κανείς πληροφορηθεί στο σύνδεσμο: <http://www.helleniculturaldiplomacy.gr>

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ

Οι Εισηγητές των θεμάτων που παρουσιάστηκαν κατά την ημερίδα, με την σειρά παρουσιάσεως αυτών, ήταν οι εξής:

- Η Διευθύντρια του Ε.Ι.Π.Δ. στην Αθήνα, κα **Κατερίνα Δημητριάδη**
- Ο πρέσβης ε.τ. κ. **Χάρης Καραμπαρμπούνης**
- Ο πολιτικός επιστήμονας – διεθνολόγος κ. **Κωνσταντίνος Μπαλωμένος**
- Ο Διευθυντής Ερευνών του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων, **δρ. Κωνσταντίνος Φίλης**
- Ο καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικών Σπουδών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Διευθυντής Ι.ΔΙ.Σ. κ. **Χαράλαμπος Παπασωτηρίου**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με αυτή την ημερίδα, τα δύο Ινστιτούτα εγκαινίασαν τη συνεργασία τους, φιλοδοξώντας ταυτόχρονα να εισάγουν κάτι διαφορετικό στην πολυσυζητημένη, λόγω επικαιρότητας γεωπολιτική: Τον πολιτισμό και τις πολλαπλές αναγνώσεις του στη χώρα μας, αλλά και τη χρήση του ως εργαλείο διπλωματίας απ' τους θεσμικούς ηγέτες.

Στο πλαίσιο αυτό, κινήθηκαν και οι τέσσερις ομιλητές των δύο ενότητων, οι οποίοι ανέπτυξαν τα θέματά τους με τρόπο ψύχραιμο, αποφεύγοντας θεωρίες συνωμοσίας, που συχνά απαντώνται σε αντίστοιχες εκδηλώσεις και καλλιεργούνται απ' τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, εξετάζοντας το κατά πόσο μπορεί ο πολιτισμός να λειτουργήσει ως βραχίονας διπλωματίας και ταυτόχρονα προβολής ήπιας ισχύος.

Των ομιλητών προηγήθηκε η εισήγηση της κας Δημητριάδη, η οποία ανέπτυξε τη σχετική ορολογία.

Στο τέλος της κάθε ενότητας, υπήρξε συζήτηση, όπου απαντήθηκαν ερωτήσεις και έγιναν επιπλέον τοποθετήσεις απ' το κοινό.

Χορηγός της ημερίδας, η ελληνική αλυσίδα καφεστίασης «Μικέλ Coffee Company», η οποία –στο πλαίσιο της γενικότερης στήριξής της σε προσπάθειες που προάγουν τον πολιτισμό- συνεισέφερε στο διάλειμμα της ημερίδας, προσφέροντας τον καφέ και τα συνοδευτικά του.

Το απολογιστικό δελτίο Τύπου της εκδήλωσης διανεμήθηκε στον Τύπο, μαζί με φωτογραφίες απ' τις δύο ενότητες.

Τα βίντεο, τα οποία επιμελήθηκε το μέλος του Δ.Σ. του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ κ. **Ιωάννης Μπαλτζώης**, η ηχογράφηση και οι φωτογραφίες, για τα οποία φρόντισε το μέλος του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ κ. **Αλέξανδρος Γεωργιάδης** και οι ομιλίες ή οι

συνοδευτικές παρουσιάσεις των ομιλητών, βρίσκονται αναρτημένα στο YouTube, στο MixCloud, στην εκδήλωση Facebook και στο SlideShare αντίστοιχα. Σύνδεσμοι σε όλα υπάρχουν στο ημερολόγιο του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ. και στην εκδήλωση Facebook, μαζί με τις λοιπές πληροφορίες της εκδήλωσης.

Παρατίθενται οι σύνδεσμοι:

 YouTube (βίντεο): <https://www.youtube.com/embed/?list=PLi5xS-p6VURJ8Q77D96014zt4omSOwyyk>

 MixCloud (ηχογράφηση): <https://www.mixcloud.com/ΕΛΙΣΜΕ/ελισμε-ειπδ-20180511-ημερίδα-η-πολιτιστική-γεωπολιτική/>

 SlideShare (ομιλίες, παρουσιάσεις):
<https://www.slideshare.net/helissme/presentations>

 Εκδήλωση Facebook: <https://www.facebook.com/events/171427726914227>

 Εκδήλωση στο Google Calendar:
<https://calendar.google.com/event?action=TEMPLATE&tmeid=X2Nrb2pYzlrNjhyamVjaG03NG9qOGNoaTZ0MDZjb2lzY2xoNnVycml1cGhtdXI4IDQ0M2FvNGVqMWs4cTlqbDRtbzQ5aDBtN240QGc&tmsrc=443ao4ej1k8q9jl4mo49h0m7n4%40group.calendar.google.com>

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

Αντιναυάρχου ε.α. Βασιλείου Μαρτζούκου Π.Ν.

Επιτίμου Διοικητού Σ.Ν.Δ.

Εκ μέρους του Ελληνικού Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών, θα ήθελα να ευχαριστήσω το Ελληνικό Ινστιτούτο Πολιτιστικής Διπλωματίας, για την άρτια συνεργασία του προκειμένου να πραγματοποιηθεί η σημερινή συνδιοργάνωση. Θα ήθελα να ευχαριστήσω επιπλέον, τόσο τους έγκριτους εισηγητές της σημερινής ημερίδας, για την πρόθυμη ανταπόκρισή τους, όσο και το εκλεκτό ακροατήριο, το οποίο στηρίζει με την παρουσία του την όλη προσπάθεια και επιδεικνύει έμπρακτα το ενδιαφέρον του για τα σημερινά αντικείμενα της ημερίδας.

Ο γενικός τίτλος της ημερίδας «Πολιτιστική Γεωπολιτική» ενδεχομένως να ξαφνιάζει αφού, για πολλούς, η έννοια του πολιτισμού, αποτελεί ένα αυτόνομο πεδίο κοινωνικού επιπέδου, το οποίο δεν συνδέεται άμεσα με τη γεωγραφία της ισχύος και το άναρχο, ανταγωνιστικό και συγκρουσιακό διεθνές σύστημα, που αποτελεί πεδίο της γεωπολιτικής αναλύσεως. Την άποψη αυτή ενισχύουν οι κατά καιρούς συγκυριακές συμμαχίες κρατών με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, εφ' όσον τα Εθνικά τους Συμφέροντα το επιβάλλουν.

Οι συλλογισμοί αυτοί δεν ταυτίζονται εν τούτοις με τη θέση περί «συγκρούσεως των πολιτισμών» του Samuel Huntington. Λαοί, των οποίων οι πολιτισμοί συγκλίνουν, έχουν ενδεχομένως περισσότερες πιθανότητες επικοινωνίας, συνυπάρξεως και συνάψεως συμμαχιών. Είναι χαρακτηριστικός ο ισχυρισμός ότι «οι Δημοκρατίες δεν πολεμούν μεταξύ τους».

Ο πολιτισμός προσδίδει σε ένα έθνος συλλογική συνείδηση και αίσθημα ταυτότητας, το ωθεί δε, στην απόκτηση συγκεκριμένης κοσμοαντίληψης, στάσεως και συμπεριφοράς. Με την προσέγγιση αυτή, ο πολιτισμός συνδέεται με την Γεωπολιτική. Τα έθνη τα οποία τελούν σε επίγνωση του πολιτισμικού τους υποβάθρου δύνανται ευκολότερα να λάβουν αποφάσεις στρατηγικού επιπέδου, όπως είναι η εκπόνηση Εθνικής Στρατηγικής και η επιλογή συμμαχιών.

Αν και η διάσταση του πολιτισμού προσδίδει στη γεωπολιτική ανάλυση εύρος και βάθος, εν τούτοις η πολιτισμική αυτή προσέγγιση, χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή, αφού ο ασαφής χαρακτήρας της έννοιας του πολιτισμού, συχνά οδηγεί σε παρερμηνείες και λανθασμένα συμπεράσματα. Ο γεωπολιτικός αναλυτής θα πρέπει να τελεί σε εγρήγορση ως προς τον τρόπο προσεγγίσεως των θεμάτων του, καθώς και τις πηγές και τις πληροφορίες που αξιοποιεί. Ίσως η επιστημονική του προσέγγιση να απαιτήσει κάποιες

στιγμές και διαισθητική συμπλήρωση. Ενδεχομένως να χρήζουν αποσαφηνίσεως ορισμένα ερωτήματα όπως τα εξής:

1. Ποια η σχέση του πολιτισμού με την Ιστορία, με το έθνος, την εθνικότητα, την κοινωνία, την θρησκεία, την ιδεολογία και την ριζοσπαστικοποίηση;
2. Ο πολιτισμός είναι αυθεντικός; Σε σύγχρονες κοινωνίες, όπου τη θέση του λόγου έχουν λάβει τα συνθήματα και οι επιγραφές, η πολιτιστική διαμόρφωση είναι ομαλή ή αποτέλεσμα προπαγανδιστικού ελέγχου των ΜΜΕ και της παιδείας από πολιτικά, επιχειρηματικά ή εξωγενή συμφέροντα;
3. Ο πολυπολιτισμός τι είδους ταυτότητα παρέχει στην κοινωνία και πόσο συνάδει με την κοινωνική συνοχή;
4. Υπάρχουν πολιτισμικοί δεσμοί φυλής και αίματος;
5. Πόσο ρεαλιστική είναι η γεωπολιτική ανάλυση του διεθνούς συστήματος, από άτομα που ανήκουν σε συγκεκριμένο πολιτισμό;
6. Πόσο ρεαλιστική είναι η εξεύρεση πολιτικών λύσεων σε μία γεωγραφική περιοχή αγνοώντας την πολιτιστική κληρονομιά των ανθρώπων της περιοχής αυτής;
7. Ποιες από τις διεθνείς συγκρούσεις έχουν πολιτισμικό κίνητρο;
8. Με πολιτισμικά κριτήρια, υπάρχουν ακόμη κράτη τα οποία θα συμπεριλάβει στην διεύρυνσή της η ΕΕ και ποια είναι αυτά;
9. Η σημαντική ήπια ευρωπαϊκή ισχύς βασίζεται κυρίως στη σκληρή ισχύ της οικονομικής της ευρωστίας;
10. Δύναται μία δύναμη να αποτελεί δρώντα παγκοσμίου εμβελείας, δίχως να διαθέτει σκληρή ισχύ ή κατ' ελάχιστον έξυπνη ισχύ;

Ο σημερινός σκληρός διεθνής ανταγωνισμός επιβάλλει τη στρατηγική ένταξη των κρατών σε ευρύτερα διακρατικά πολιτικά σχήματα. Η πρόκληση συνίσταται στην ορθή επιλογή πολιτικής διακρατικής «οικογένειας», υπό τον όρο διατηρήσεως της εθνικής ταυτότητας. Ένα από τα βασικά κριτήρια των σχετικών πολιτικών επιλογών θα πρέπει να είναι η πολιτισμική συγγένεια και συνεπώς, στην περίπτωση της Ελλάδος, αποτελεί καθήκον των Ελλήνων η πολιτισμική αυτογνωσία.

Στη σημερινή Ελλάδα, φαίνεται ότι επικρατεί σύγχυση ως προς την πολιτισμική μας ταυτότητα, γεγονός το οποίο αποτυπώνεται σε ενίοτε επαμφοτερίζουσες απόψεις, θέσεις και συμπεριφορές, σε επίπεδο τόσο κοινής γνώμης όσο και πολιτικών επιλογών, με ανάλογες επιπτώσεις στη διεθνή εικόνα της χώρας. Η σύγχυση αυτή ενυπάρχει στο νεότερο ελληνικό κράτος από συστάσεώς του και σε αυτήν συμβάλλει, ασφαλώς, η γεωπολιτική μας θέση, αλλά συντηρείται διαχρονικά και από σειρά εγχωρίων φορέων, οι

οποίοι ουδέποτε συμβιβάσθηκαν με την ιδέα ενός δυτικότροπου ελληνικού έθνους κράτους.

Η πιθανότητα απώλειας της εθνικής μας ταυτότητας, λόγω εντάξεως της χώρας σε ευρύτερο συγγενές πολιτισμικά διακρατικό σχήμα, όπως η ΕΕ, εξαρτάται πρωτίστως από εμάς (εσωτερικούς θεσμούς και πολίτες) και πολύ λιγότερο από τρίτους.

Εύχομαι η σημερινή ημερίδα να συμβάλει στην κατανόηση του σύνθετου αντικειμένου της και να αποβεί ωφέλιμη, τόσο για τους παρευρισκομένους, όσο και για τους αποδέκτες των πρακτικών της.

Αντιναύαρχος ε.α. Β. Μαρτζούκος ΠΝ

Επίτιμος Διοικητής ΣΝΔ

Πρόεδρος ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ Ε.Ι.Π.Δ.
Υποπτεράρχου ε.α. Δημητρίου Βαξεβανάκη**

Αξιότιμοι προσκεκλημένοι,

Κυρίες και κύριοι, καλημέρα σας,

Με ιδιαίτερη χαρά σας καλωσορίζω, με τη σειρά μου, στην ημερίδα Πολιτιστικής Γεωπολιτικής και ευχαριστώ πολύ το Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών και το Πολεμικό Μουσείο για την άψογη συνεργασία.

Η Πολιτιστική Γεωπολιτική είναι μία σύγχρονη και καινοτόμος προσέγγιση στις διεθνείς σχέσεις. Είναι η αποκωδικοποίηση των συμβόλων στην επιστήμη της Γεωπολιτικής. Διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον σύγχρονο κόσμο. Ζούμε σε έναν κόσμο που είναι πολύ δυναμικός και πολύπλοκος.

Όλα τα θετικά αποτελέσματα της παγκοσμιοποίησης, ελεύθερη ροή ανθρώπων, ιδεών, αγαθών, πληροφοριών, τεχνολογιών έφεραν μαζί τους μια σειρά νέων προκλήσεων και απειλών για την ασφάλεια. Η παγκόσμια τρομοκρατία, το οργανωμένο έγκλημα, η παράνομη διακίνηση ανθρώπων, ναρκωτικών και όπλων, η παράνομη μετανάστευση, η πειρατεία, οι οικονομικές και χρηματοπιστωτικές κρίσεις, οι εθνικές συγκρούσεις, δημιούργησαν ένα περιβάλλον ανασφάλειας που δεν υπήρχε ποτέ πριν.

Καμία χώρα, ανεξάρτητα από το μέγεθος και τη δύναμή της, δεν μπορεί από μόνη της να παρέχει ασφάλεια στους πολίτες της. Έτσι η αλληλοεξάρτηση έγινε το κύριο χαρακτηριστικό των σύγχρονων διεθνών σχέσεων.

Η ποιότητα της πολιτικής της χώρας και της διπλωματίας της, συχνά μετριέται από την ικανότητά της να δημιουργεί νέους φίλους και συνεργάτες και η

ικανότητα της δημιουργίας φίλων από πρώην εχθρούς, θεωρείται το υψηλότερο επίπεδο πολιτικής και διπλωματίας.

Δεδομένης της ανάγκης των σύγχρονων χωρών να συνεργαστούν μεταξύ τους για την αντιμετώπιση αυτών των νέων απειλών και προκλήσεων, δεν υπάρχει καλύτερη πλατφόρμα επικοινωνίας παρά η πολιτιστική διπλωματία.

Η Πολιτιστική Γεωπολιτική μπορεί να βρει κοινό έδαφος διαλόγου, διατηρώντας παράλληλα πολιτισμικά ευαίσθητα ζητήματα. Η κοινή χρήση του πολιτισμού, μπορεί να οδηγήσει σε αμοιβαία κατανόηση και αποδοχή της ταυτότητας του άλλου.

Ο σχεδιασμός της Ελληνικής πολιτικής δεν μπορεί να είναι ο ίδιος με εκείνον των τελευταίων δεκαετιών. Οι διεθνείς σχέσεις και η ίδια η ιστορική επιβίωση μας, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την προς τα έξω εικόνα της χώρας μας.

Ο Ελληνισμός, ως πολιτιστική οντότητα είναι τεράστιος, είναι διαρκής, είναι σχεδόν αιώνιος. Ο Ελληνικός πολιτισμός, ως γεωπολιτικό μέγεθος, είναι κάτι συγκλονιστικό. Είναι ίσως το σημαντικότερο γεωπολιτισμικό μέγεθος που υπάρχει σήμερα. Και αυτό θα πρέπει να αναδείξουμε σε ολόκληρο τον κόσμο.

Σας ευχαριστώ πολύ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Διευθύντρια Ε.Ι.Π.Δ. στην Αθήνα

Η Κατερίνα Δημητριάδη είναι η Διευθύντρια του Ελληνικού Ινστιτούτου Πολιτιστικής Διπλωματίας στην Αθήνα.

Γεννήθηκε και κατοικεί στην Αθήνα. Είναι απόφοιτος του τμήματος «Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Έχει κάνει σπουδές Μετάφρασης, Αγγλικής Φιλολογίας και είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές», του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η διπλωματική της εργασία με τίτλο “New Dimensions of Cultural Diplomacy: the case of the European Union”, η οποία εκπονήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2017, αφορούσε την πολιτιστική διπλωματία, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Έχει παρακολουθήσει πλήθος σεμιναρίων, θερινών σχολείων και προγραμμάτων επιμόρφωσης, μεταξύ άλλων, στους τομείς της μετάφρασης, της διδακτικής της αγγλικής γλώσσας, της πολιτικής επιστήμης.

Τον Ιούλιο του 2017 ολοκλήρωσε με διάκριση το πρόγραμμα επιμόρφωσης στην Πολιτιστική Διπλωματία και στις Διεθνείς Σχέσεις του Ινστιτούτου Πολιτιστικής Διπλωματίας του Βερολίνου, με τίτλο εργασίας “The dimensions of cultural diplomacy in interfaith dialogue”.

Έχει εργαστεί στον ιδιωτικό τομέα ως μεταφράστρια, υποτιτλίστρια, καθηγήτρια αγγλικών και σε διοικητικές θέσεις. Εργάζεται ως καθηγήτρια αγγλικών και ως μεταφράστρια, στη μεταφραστική εταιρεία Beyond Words.

Μιλάει ιταλικά, ισπανικά, έχει βασικές γνώσεις της κινεζικής γλώσσας και διδάσκεται γαλλικά. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στην πολιτιστική διπλωματία και στο ρόλο του πολιτισμού στις διεθνείς σχέσεις.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ

*Εισαγωγή στην
ορολογία*

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Περιεχόμενα

Γεωπολιτική

Έννοιες της ισχύος

Διάκριση
δημόσιας –
πολιτιστικής
διπλωματίας

Πολιτιστική
Γεωπολιτική

Γεωπολιτική	Προσέγγιση εξωτερικής πολιτικής: ενέργειες, σχέσεις και σημασία των κρατών αντιληπτές με όρους γεωγραφικών παραγόντων (τοποθεσία, κλίμα, φυσικοί πόροι, έδαφος, πληθυσμός).
	Μάχαν: το κράτος που ελέγχει τις θάλασσες κυρίαρχο στην παγκόσμια πολιτική.
	Μακίντερ: κομβικής σημασίας στο ζήτημα της παγκόσμιας κυριαρχίας ο έλεγχος της εδαφικής έκτασης από τη Γερμανία μέχρι την κεντρική Σιβηρία.
	Επικριτές γεωπολιτικής: απορρίπτουν γεωγραφικό ντετερμινισμό και ότι η γεωγραφία καθορίζει το παιχνίδι στη διεθνή πολιτική.
	Παγκοσμιοποίηση & πολιτιστική παγκοσμιοποίηση => κλασική γεωπολιτική = <u>μονο</u> -παραγοντική θεώρηση - ανεπαρκής.

Έννοιες ισχύος	Σκληρή ισχύ: Η ικανότητα να κατακτάς και να εξαναγκάζεις μέσω της στρατιωτικής δύναμης
	Ήπια ισχύ: Η ικανότητα πειθούς μέσω της κουλτούρας, των αξιών και των ιδεών.
	Οξεία ισχύς, «διαπερνά, διεισδύει ή διατρυπά το πολιτικό και ενημερωτικό περιβάλλον στις χώρες - στόχους»
	Έξυπνη ισχύς: στρατηγική χρήση διπλωματίας, δύναμη της πειθούς, ανάπτυξη ικανοτήτων, προβολή της ισχύος και της επιρροής.

Πολιτιστική
Γεωπολιτική

Επικεντρώνεται στους
μεμονωμένους δρώντες

Πολιτισμός:
επιχειρησιακός πόρος

Διεπιστημονική
προσέγγιση

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΧΑΡΗΣ ΚΑΡΑΜΠΑΡΜΠΟΥΝΗΣ – ΠΡΕΣΒΗΣ ε.τ.

Διπλωματική σταδιοδρομία:

Υπηρέτησε στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών, σε διευθύνσεις εθνικών θεμάτων (Σκοπιανό, Βορειοηπειρωτικό, Τουρκικό, Κυπριακό), καθώς και στο εξωτερικό, στη Νέα Υόρκη, την Αλεξάνδρεια, το Βελιγράδι και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στις Βρυξέλλες.

Θητεία στη Βουλή:

Οργάνωσε το πρώτο Διπλωματικό Γραφείο στο Ελληνικό Κοινοβούλιο (1995) και το πρώτο Γραφείο της στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο οποίο διορίστηκε ως Μόνιμος Αντιπρόσωπος. Συμμετείχε, επίσης, σε Γενικές Συνελεύσεις του ΟΗΕ και σε πληθώρα κοινοβουλευτικών διασκέψεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιστημονική δραστηριότητα:

Σήμερα είναι Μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής.

Στο παρελθόν, διατέλεσε Γενικός Γραμματέας και Αντιπρόεδρος της «Εταιρείας Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων», ιδρυτικό μέλος του «Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για την προαγωγή των Ανθρωπιστικών Σπουδών» και συνεργάτης του «Γραφείου Πληροφόρησης της Κοινής Αγοράς», στην Αθήνα.

Το 2008, του ανατέθηκε η διδασκαλία στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Παντείου Πανεπιστημίου, του μαθήματος της «Δημόσιας Διπλωματίας».

Συγγραφική δραστηριότητα:

Εκτός από την έκδοση τριών βιβλίων (για την «Κύπρο», την «Κοινοβουλευτική Διπλωματία» και την «Ιστορία του Υπουργείου Εξωτερικών», για την οποία έλαβε και το βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών), έχει δημοσιεύσει σειρά άρθρων σε συλλογικές μελέτες, έντυπα κ.λ.π για θέματα διπλωματικής ιστορίας, διεθνών σχέσεων, Κυπριακού, εξωτερικής και διεθνούς πολιτικής, Ευρωπαϊκής Ένωσης, Υπουργείου Εξωτερικών και κοινοβουλευτικής διπλωματίας.

ΧΑΡΗΣ ΚΑΡΑΜΠΑΡΜΠΟΥΝΗΣ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

**ΕΘΝΙΚΗ, ΗΓΕΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ**

Χάρης Καραμπαρμπούνης | Πρέσβης ε.τ | Πολεμικό Μουσείο
11 Μαΐου 2018

Στο πλαίσιο του Ελληνικού Ινστιτούτου Πολιτιστικής
Διπλωματίας και του ΕΛΙΣΜΕ

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Πολιτιστικά παραδείγματα: (α) ενδυματολογικές προτιμήσεις (β) εθνικές ετικέτες για Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Ελβετία (γ) σύγκρουση εθνικής πολιτιστικής ταυτότητας και εμπορικών συμφερόντων:
- Έννοια: Συμπίεση χρόνου και συρρίκνωση χώρου. Εντατικοποίηση και εξάπλωση των πολιτιστικών ανταλλαγών σε όλο τον πλανήτη.
- Παράγοντες παγκοσμιοποίησης: Από δεκαετία του 1990 ανάπτυξη φαινομένου παγκοσμιοποίησης λόγω (α) «οικονομικής φιλελευθεροποίησης» (π.χ. ρόλος διεθνών οικονομικών οργανισμών, παγκόσμια ανάπτυξη εμπορίου, εμφάνιση πολυεθνικών επιχειρήσεων) (β) «τεχνολογικής επανάστασης», ιδίως σε χώρο πληροφορικής και διαδικτύου (γ) «ολοκληρωτικού χαρακτήρα παγκόσμιων προκλήσεων» (δ) «κατάρρευση παγκόσμιου διπολικού συστήματος».

Β. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

- *Ιστορικά.* Πρώτη μορφή παγκοσμιοποίησης σε πολιτιστικό και όχι οικονομικό τομέα: ελληνικός κοσμοπολιτισμός, rex romana, κοινωνία χριστιανοσύνης, εκδυτικισμός, διαφωτισμός, καπιταλισμός, ιμπεριαλισμός, διεθνισμός, πολυμερής συνεργασία. Στη σύγχρονη εποχή πρώτες αναφορές από τη δεκαετία του 1970.
- *Παγκόσμια κουλτούρα.* Δημιουργία παγκόσμιας κουλτούρας, είτε ως ενιαίου συνόλου πολιτιστικών μορφών, είτε ως ενσωμάτωση στοιχείων μιας κουλτούρας σε άλλες ή επιμείζια ποικίλων στοιχείων και εμπλουτισμού τους.
- *Θεωρητικές προσεγγίσεις παγκοσμιοποίησης:* J. Attali/ S.Huntington /Fr. Fukuyama.
- *Απειλές κατά της πολιτιστικής ταυτότητας:* (α) εμπορευματοποίηση πολιτιστικών αγαθών, λόγω φιλελευθεροποίησης εμπορίου (β) εκτίναξη πολιτιστικής βιομηχανίας (γ) πολυπολιτισμικότητα σύγχρονης κοινωνίας.

Γ. ΗΓΕΜΟΝΙΚΉ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

- *Ο πολιτιστικός ηγεμονισμός.* Εκφράζεται στα εξής επίπεδα: (α) «ομογενοποίηση» σε διατροφικές και ενδυματολογικές συνήθειες» (β) «συγκέντρωση μέσω ενημέρωσης» σε τεράστια πολυεθνικά συγκροτήματα» (γ) «επέκταση κομβικών γλωσσών».
- *Αμερικανικός ηγεμονισμός.* Μερίδα λέοντος πολιτιστικού ηγεμονισμού εισπράττουν ΗΠΑ, χάρις σε ισχύ διάδοσης αμερικανικής υποκουλτούρας: βιομηχανία ψυχαγωγίας, κυριαρχία επικοινωνιακών μέσων, επιβολή τεχνολογίας. αμερικανική διατροφή και ένδυση, διαδίκτυο, αγγλική γλώσσα. Διμερείς συμφωνίες σχετικά με αυτόνομη πολιτιστική πολιτική.
- *Επιπτώσεις πολιτιστικού ηγεμονισμού σε πολιτιστική ποικιλομορφία πλανήτη.* Επισημάνσεις Llosa, Κίσινγκερ, Hobsbawm.

Δ. ΕΘΝΙΚΉ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

- Πολιτιστική διπλωματία: Πολιτιστική διπλωματία εθνικών κρατών ως μορφή αντίστασης κατά τάσεων παγκοσμιοποίησης ή επικράτησης μιας ορισμένης κουλτούρας. Η διπλωματία αυτή δεν είναι νεοφανής, αλλά χρονολογείται από αρχαιότητα, με σκοπό προβολή πολιτιστικών αξιών και επιτευγμάτων μιας χώρας, πολιτιστική συνεργασία με μέλη διεθνούς κοινότητας και γενικά συνεισφορά σε παγκόσμιο πολιτισμό.
- Εθνική πολιτιστική πολιτική και διπλωματία: οι πολιτικές των κρατών διακρίνονται ανάλογα με βαθμό κρατικής εμπλοκής, όπως: (α) «Κρατοκεντρικές πολιτιστικές πολιτικές». Πρωταρχικό ρόλο παίζει η Γαλλία και ακολουθεί η Γερμανία, η Κίνα, Ιταλία Ισπανία κ.λπ. Η Ελλάδα, με συγκεντρωτικό σύστημα (β) «Αποκεντρωμένες πολιτιστικές πολιτικές». Στην κατηγορία αυτή ανήκει η Μ. Βρετανία και οι ΗΠΑ
- Πολιτιστική ποικιλομορφία: (α) «Διεθνείς και περιφερειακοί οργανισμοί». Υιοθέτηση έννοιας πολιτιστικής ποικιλομορφίας από διεθνείς και μάλιστα περιφερειακούς οργανισμούς (ΣτΕ, ΕΕ, ΟΥΝΕΣΚΟ) (β) Συμβάσεις ΟΥΝΕΣΚΟ. Μεταξύ αυτών προέχουν η «Σύμβαση για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς» (παραδόσεις, τέχνες, τελετουργίες, χειροτεχνία) (2003) και η «Σύμβαση για την προστασία και προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων» (2005).

Ε. ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Πέρα από την καθαρά εθνική πολιτιστική πολιτική, η πολιτιστική παγκοσμιοποίηση ουνανιά και άλλες μορφές ανίδρασης, όπως:

- Αντιδράσεις κατά παγκοσμιοποίησης (α) «κινήματα αντιπαγκοσμιοποίησης» (β) «κινήματα απο-παγκοσμιοποίησης» (γ) «αμφισβήτηση φαινομένου παγκοσμιοποίησης»
- Αμφισβήτηση κουλτούρας «αμφισβήτηση παράγοντα κουλτούρας στο διεθνές σύστημα» (β) «αμφισβήτηση απώλειας εθνικής πολιτιστικής ταυτότητας»

Ε. ΣΥΝΟΨΗ

- a) εθνική, ηγεμονική και παγκόσμια κουλτούρα
- b) αλληλεπιδράσεις ανάμεσα σε κουλτούρες
- c) περίπλοκο μίγμα με στοιχεία «διατήρησης, επικράτησης, απορρόφησης, συμβίωσης, υβριδοποίησης».

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΛΩΜΕΝΟΣ

Ο Κωνσταντίνος Μπαλωμένος είναι Πολιτικός Επιστήμονας – Διεθνολόγος, απόφοιτος του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πάντειου Πανεπιστημίου, απόφοιτος του Μεταπτυχιακού προγράμματος Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και διδάκτορας του τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιά.

Εργάζεται ως Σύμβουλος Επικοινωνίας, με ειδίκευση στην επικοινωνιακή διαχείριση κρίσεων και τη στρατηγική επικοινωνία.

Επί 11 έτη είναι εισηγητής/διαλέκτης στη Σχολή Εθνικής Άμυνας (ΣΕΘΑ), καθώς και σε άλλες στρατιωτικές σχολές, σε θέματα Δημοσίων Σχέσεων, Στρατηγικής Επικοινωνίας, Διαχείρισης Κρίσεων και Διαχείρισης ΜΜΕ και Κοινής Γνώμης σε καταστάσεις κρίσεων.

Έχει λάβει μέρος ως ομιλητής σε πολλά εκπαιδευτικά συνέδρια, αλλά και σε ημερίδες και ασκήσεις των Ενόπλων Δυνάμεων.

Είναι συγγραφέας του βιβλίου: «Διεθνής Τρομοκρατία και Στρατηγική Επικοινωνία - Διαχείριση Τρομοκρατικών Κρίσεων».

ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΟΜΙΛΙΑΣ κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΠΑΛΩΜΕΝΟΥ

«Ο Πολιτισμός ως μέσον στρατηγικής επικοινωνίας για την ενίσχυση της γεωπολιτικής θέσεως των κρατών»

Ο κ. Μπαλωμένος, αφού ανέπτυξε το γενικό ορισμό του πολιτισμού – σύμφωνα και με τα όσα ορίζει η UNESCO – και τον όρισε και εντός πλαισίου Διεθνών Σχέσεων, τόνισε τη σπουδαιότητά του, ως εργαλείου για την άσκηση της εξωτερικής πολιτικής μιας χώρας και περιέγραψε τον τρόπο με τον οποίο αξιοποιείται απ' τους σημαντικούς ηγέτες του κόσμου.

Στη συνέχεια, ανέλυσε διεξοδικά τις αρχές που απαιτούνται για την ανάπτυξη και την υλοποίηση προγράμματος δημόσιας διπλωματίας από ένα κράτος και συγκεκριμένα:

- ❖ **το κοινωνικό και πολιτιστικό υπόβαθρο**
- ❖ **την κουλτούρα**
- ❖ **τις αρχές**
- ❖ **τις αξίες**
- ❖ **τις θέσεις του κοινού-στόχος**

Ο κ. Μπαλωμένος μίλησε για τη Νέα Δημόσια Διπλωματία και τους τρόπους που αυτή «μεταφράζεται» απ' τα διπλωματικά στελέχη των χωρών, τονίζοντας τη συμβολή της στην οικοδόμηση και διατήρηση των σχέσεων μεταξύ των εθνών.

Ο εισηγητής έδωσε αναλυτικά τον ορισμό της «Στρατηγικής Επικοινωνίας», ως μέθοδο πειθούς των άλλων, προκειμένου να αποδεχτούν ιδέες, δράσεις ή καταστάσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, αναφέρθηκε στο παράδειγμα της Τουρκίας και στον τρόπο που η γειτονική χώρα αξιοποιεί τον πολιτισμό στη δημόσια διπλωματία, αλλά και στην Ελλάδα, για την οποία τόνισε ότι ο πολιτισμός και η πλούσια ιστορία της αποτελούν σημαντικούς συντελεστές ήπιας ισχύος και ταυτόχρονα, συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των «αντιπάλων» της.

Ο κ. Μπαλωμένος έκανε μία αξιολόγηση της ελληνικής διπλωματίας, όπως αυτή εφαρμόζεται σήμερα και συνέστησε τρόπους για την αναμόρφωση της στρατηγικής της. Τόνισε ότι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση μίας εκστρατείας στρατηγικής επικοινωνίας, στοχευμένης στο να κατανοηθεί η κουλτούρα και το αξιακό σύστημα των κοινών στόχων της Ελλάδας, μπορούν να καταστούν αποτελεσματικά, ώστε να επικρατήσουν οι ελληνικές θέσεις της εξωτερικής πολιτικής, με ταυτόχρονη άρση των προκαταλήψεων και κάθε αρνητικού στερεοτύπου εναντίον της Ελλάδας.

Το συμπέρασμα, στο οποίο κατέληξε ο εισηγητής, είναι ότι ο πολιτισμός, ως εργαλείο της δημόσιας διπλωματίας, αν αξιοποιηθεί σωστά, στο πλαίσιο μίας εθνικής εκστρατείας στρατηγικής επικοινωνίας, μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη αμφίδρομης επικοινωνίας και αλληλοκατανόησης των λαών και στη διαμόρφωση ενός πλαισίου αμοιβαίας εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ των κρατών, ώστε να ξεπεραστούν τα σημεία τριβής ανάμεσά τους, εξασφαλίζοντας την αποφυγή πολιτικών κρίσεων και συγκρούσεων.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΔΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΙΛΗΣ

Ο Δρ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι Δ/ντης Ερευνητικών Προγραμμάτων του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων.

Από το 2004 μέχρι σήμερα, είναι Επικεφαλής του Κέντρου Ρωσίας-Ευρασίας & Ν.Α. Ευρώπης.

Εκλέχθηκε Ανώτερο Συνεργαζόμενο Μέλος (SAM) στο St. Antony's College του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης (2007-2009) και, παράλληλα, υπήρξε Μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου του Ερευνητικού Ινστιτούτου Ευρωπαϊκών και Αμερικανικών Σπουδών.

Εν συνεχεία, αναλαμβάνει ερευνητής στο Κέντρο Σπουδών Νοτιοανατολικής Ευρώπης (SEESOX) του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης (2008 – 2010).

Σε αυτό το διάστημα, ολοκληρώνει κύκλο αναλύσεων και διαλέξεων, με έμφαση στο ρόλο της Ρωσίας στην Ν.Α. Ευρώπη, αλλά και γύρω από ζητήματα γεωπολιτικής της ενέργειας.

Ενδιαμέσως, τοποθετείται Επιστημονικός Διευθυντής στο Ινστιτούτο Στρατηγικών και Αναπτυξιακών Μελετών (2009-2010).

Τον Ιούλιο του 2012, διορίστηκε από το Δ.Σ. του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων, Διευθυντής Ερευνητικών Προγραμμάτων του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων του Παντείου Πανεπιστημίου.

Διετέλεσε υπεύθυνος του προγράμματος Jean Monnet για την Εξωτερική Πολιτική της Ε.Ε. (2013–2014), Διευθυντής Ομάδας Διοίκησης Έργου του Υπουργείου Ενέργειας, με έμφαση στην ενεργειακή διπλωματία (2013-2015), αλλά και μέλος ομάδας εργασίας του ΚΕΜΕΑ, επιφορτισμένης με την ανάλυση κινδύνων ριζοσπαστικοποίησης για την εθνική ασφάλεια.

Έχει συνεργαστεί με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, καθώς και με πολυεθνικές εταιρείες.

Είναι διαλέκτης της Σχολής Διοίκησης Επιτελών Πολεμικού Ναυτικού, διδάσκει σε μεταπτυχιακά προγράμματα πανεπιστημίων και είναι μέλος του Ελληνοτουρκικού Φόρουμ, καθώς και του Ελληνορωσικού Συνδέσμου.

Πρόσφατα, ολοκλήρωσε τη συγγραφή βιβλίου σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση, το προσφυγικό και την τρομοκρατία (Εκδ. Παπαδόπουλος).

ΔΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΙΛΗΣ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

«Γεωπολιτικές επιπτώσεις της στροφής της Τουρκίας στο πολιτικό Ισλάμ»

Δρ Φίλης Κωνσταντίνος

Στο πλαίσιο του Ελληνικού Ινστιτούτου Πολιτιστικής Διπλωματίας και του ΕΛΙΣΜΕ

Διαμόρφωση πραγματικότητας στο εσωτερικό

Αντιδυτική ρητορική Ερντογάν και διασύνδεση αυτής με το εσωτερικό.

Δυναμικές που αναπτύσσονται στο εσωτερικό της τα τελευταία 15 χρόνια

Νέα ταυτότητα: πυρήνας το πολιτικό Ισλάμ - σημείο αναφοράς Οθωμανική Αυτοκρατορία

Μεθόδευση συγκεντρωτισμού θεσμικών εξουσιών – συντηρητική θρησκευόμενη αντίληψη

Αμφίδρομη, κατακόρυφη διαδικασία ισλαμοποίησης κατά το πρότυπο δράσης των αδελφών Μουσουλμάνων

Εδραίωση στροφής υπό το κόμμα Ερντογάν

Ενίσχυση ρόλου θρησκείας μέσω παροχής κινήτρων.

Αύξηση φορολογίας αλκοόλ, απαγορεύσεις σχετικά με την πώληση και διαφήμισή του.

Κρατική τηλεόραση – κανάλι με πρόγραμμα εξολοκλήρου στην αραβική γλώσσα.

Ενίσχυση ταύτισης ρόλου γυναίκας – ρόλου νοικοκυράς μέσω τηλεοπτικών σειρών.

Άρση απαγόρευσης μαντήλας & έλεγχος εμφάνισης γυναικών.

Χαμηλής έντασης, αποτελεσματικά εργαλεία να αναστήσει οπισθοδρομικές στάσεις στον ρόλο των δύο φύλων.

Δικαιοσύνη – αρχές: Πολλαπλασιασμός φαινομένων επιεικούς μεταχείρισης δραστών σεξουαλικών εγκλημάτων ή συγκάλυψης ενδοοικογενειακής βίας κατά γυναικών.

Τέλεση γάμων χωρίς καταγραφή αυτών από αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης – υπονόμηση δικαιωμάτων γυναικών.

Δύναμη κρατικού μηχανισμού για δημιουργία ευσεβούς γενιάς.

Παραπομπές στο ένδοξο παρελθόν

16 Φρουροί πολεμιστές που υποδέχονται επισήμους στο παλάτι

Κατασκευή μεγαλοπρεπών τζαμιών

Επίλυση μαχών και σουλτάνων

Προτροπή προέδρου - εθνικός ύμνος να παίζεται από μπάντες που θυμίζουν εκείνες της οθωμανικής περιόδου

Προπαγάνδα μέσω τύπου και τηλεόρασης

Παιδεία - Πρόγραμμα διδασκαλίας

Ένταξη αραβικών, υποχρεωτικό μάθημα τα θρησκευτικά, ραβδαία αύξηση αριθμού μαθητών σε θρησκευτικά γυμνάσια, διακοπή διδασκαλίας δαρβινικής θεωρίας εξέλιξης, αποκατάσταση της λέξης τζιχάντ ως αναπόσπαστο κομμάτι ισλαμικής ταυτότητας, χώροι προσευχής στα σχολεία, αύξηση προϋπολογισμού για εκπαίδευση ψιμάμηδων, διοίκηση θρησκευτικών σχολείων κ.α.

Συμβολισμοί & Παιδεία

Άσκηση επιρροής στον ευρύτερο γεωγραφικό πρώην οθωμανικής αυτοκρατορίας = Πυρήνας στρατηγικού προσανατολισμού Τουρκίας

Επίκληση ένδοξου κοινού οθωμανικού παρελθόντος αναποτελεσματική

Αποτελεσματικότερη η αύξηση οικονομικών - εμπορικών συναλλαγών, πολιτιστική & εκπαιδευτική διείσδυση

Παροχή (δήθεν) προστασίας

Τα σύνορα της καρδιάς μας: Μη αδράνεια Άγκυρας σε περίπτωση κινδύνου ή περιθωριοποίησης μουσουλμανικών – τουρκογενών πληθυσμών

Επιδιώξεις για μείζονα πολιτική παρουσία

Αποδοκιμασία Ευρώπης για ισλαμοφοβία & απομόνωση Μουσουλμάνων

Καταγγελία Κίνας για γενοκτονία Ουιγούρων

Απειλητικές αναφορές σε βάρος Ρωσίας για Τατάρους Κριμαίας

Στήριξη Τουρκομένων & Τουρκμένων μέσης ανατολής

Απειλή – χρήση πολεμικών πλοίων Μιανιάρ προς προστασία Ρονχίγια

Επέμβαση προς υπεράσπιση προστασία απανταχού Μουσουλμάνων – Καθίκων

Ηθική ανωτερότητα ισλάμ έναντι δύσης

Επίκληση στη βάση ανθρωπιστικής διπλωματίας Τουρκίας

Βαλκάνια – διείσδυση μέσω δικτύου Γκιουλέν – το αποκρημάσει πλέον, προσπάθεια δημιουργίας νέου ελεγχόμενου από τον Ερντογάν

Στοχευμένες δράσεις για να ενσταλαχθεί η τουρκική συνείδηση στις μουσουλμανικές μειονότητες

Οθωμανικό μέρος Βοσνίας: Αξιοποίηση αρχιτεκτονικής & πολιτιστικής κληρονομιάς, κοινές θρησκευτικές ρίζες – αναστήλωση τζαμιών και αποκατάσταση μνημείων για να διεγείρει θρησκευτικό αίσθημα

Αλαζονική διάθεση χειραγώγησης ηγεσιών βαλκανικών κρατών επιφέρει αντίθετα αποτελέσματα

Τα σύνορα της καρδιάς μας

Αναφορά Τσαβούσογλου 11/17 αποκαλυπτική βαλκανικής ατζέντας Άγκυρας:

Ύπαρξη τουρκικών μειονοτήτων σε Ελλάδα, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ, Κόσσοβο

Πολυεπίπεδη διείσδυση σε μουσουλμανικό σκέλος Αφρικής:

Αύξηση διπλωματικής εκπροσώπησης – 39 αποστολές

Status παρατηρητή σε Αφρικανική Ένωση

Πολλαπλασιασμός επενδύσεων - 17 δις 2016

Παροχή αναπτυξιακής - ανθρωπιστικής βοήθειας 3 δις δολάρια την τελευταία δεκαετία.

Υποδοχή Αφρικανών φοιτητών σε τουρκικά πανεπιστήμια

Τούρκοι εθελοντές σε προγράμματα ανάπτυξης και βοήθειας σε 18 αφρικανικές χώρες

Τα σύνορα της καρδιάς μας

Διεύρυνση αεροπορικών συνδέσεων = Επαφές σε επίπεδο κοινωνίας πολιτών

Άρση θεωρήσεων βίζας

Ισχυρό εργαλείο προσέγγισης - τουρκικά σήριαλ

Ήπια, αποτελεσματική επίδραση

Γεωγραφική προέλαση: Απομακρυσμένες περιοχές προσεγγίζονται από τουρκικό αερομεταφορέα, προσέλκυση εργαζόμενων και τουριστών, διάνοιξη αγορών εκατέρωθεν

Χρηματοδότηση αθλητικών διοργανώσεων

Διαφήμιση με προσωπικότητες από χώρο αθλητισμούς

Τα σύνορα της καρδιάς μας

Ατζέντα προσδοκά μετεξέλιξη Τουρκίας σε σημείο αναφοράς για απανταχού μουσουλμάνους

Απώτερος στόχος Ερντογάν – αποτέλεσμα εδραίωσης πολιτικού Ισλάμ

Επιρροή στη φυσιогνωμία, συμπεριφορά και άσκηση εξωτερικής πολιτικής

Αφήγημα: Αντιπαραβολή με διαβρωμένη, διεφθαρμένη δύση που κινείται αποικιοκρατικά επηρεάζει κοινωνία & εξωτερική πολιτική γείτονος

Συμπεράσματα

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ

- Διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων (Ι.ΔΙ.Σ.)
- Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικών Σπουδών, στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου
- Απόφοιτος της Σχολής Φιλοσοφίας, Πολιτικής και Οικονομικών (Πανεπιστήμιο Οξφόρδης)
- Κάτοχος διδακτορικού στις Διεθνείς Σχέσεις από το Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ
- Διευθυντής της Εταιρείας Κοινωνικών και Οικονομικών Μελετών (Ε.Κ.Ο.ΜΕ.)
- Επιστημονικός συνεργάτης του Ινστιτούτου Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής
- Συνεργάτης της Σχολής Εθνικής Άμυνας (Σ.ΕΘ.Α.)

Πρόσφατες δημοσιεύσεις:

- Η Κίνα από την ουράνια αυτοκρατορία στην ανερχόμενη υπερδύναμη του 21ου αιώνα, Ποιότητα, 2013
- America Since 1945: The American Moment (with Paul Levine), Palgrave Macmillan, 2005.
- Αμερικανικό Πολιτικό Σύστημα και Εξωτερική Πολιτική: 1945-2002, Ποιότητα, 2002.
- Διασπορά και Εθνική Στρατηγική, Ελληνικά Γράμματα, 2000.
- Βυζαντινή Υψηλή Στρατηγική, 6ος-11ος Αιώνας, Ποιότητα, 2000

ΟΜΙΛΙΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ

«Πολιτιστική Γεωπολιτική και οι σχέσεις Δύσεως – Κίνας»

(ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΗ)

Στο παρελθόν, η Κίνα κατέδειξε έναν ιδιαίτερα μακροχρόνιο, εντυπωσιακό και πολιτικά επιτυχημένο πολιτισμό. Ωστόσο, δεν κατόρθωσε να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της νεωτερικότητας, με τρόπους συμβατούς στην πολιτιστική της παράδοση, με αποτέλεσμα, στον 20^ο αιώνα, να στραφεί ενάντια στην πολιτιστική της παράδοση και μάλιστα, με ιδιαίτερα βίαιους τρόπους. Και σήμερα, που αναδύεται ως νέα υπερδύναμη, όσον αφορά τους συντελεστές, τους υλικούς συντελεστές ισχύος, δεν έχει κατορθώσει να βρει μία νέα πολιτιστική πρόταση κι αυτό είναι, ίσως, το πιο αδύναμο σημείο της υψηλής στρατηγικής της.

Θα τα παρουσιάσω τώρα λίγο πιο αναλυτικά:

Ο Κονφουκιανικός πολιτισμός της Κίνας αναπτύχθηκε σε βάθος χρόνου, σχεδόν δυόμιση χιλιετιών και ήταν το κρίσιμο στοιχείο που της επέτρεψε να αποκτήσει μία έκταση, σε σύγκριση με όλη την Ευρώπη. Μια έκταση που δεν αποτελούσε φυσιολογική, οικονομική ενότητα, αντιθέτως!

Η Κίνα περιελάμβανε έξι διακριτές, οικονομικές ενότητες, που μεταξύ τους είχαν εμπόδια μεταφορικά, στις μεταφορές εννοώ. Ούτε μπορούσε αυτή η τεράστια έκτασή της να ελέγχεται με στρατιωτικά μέσα· ουδέποτε η Κίνα είχε τα στρατιωτικά μέσα να καθυποτάξει όλες τις επαρχίες. Άρα, ο τρόπος με τον οποίο κρατούσε ενωμένη όλη αυτή την τεράστια κοινότητα ήταν ο κοινός πολιτισμός, το κοινό πολιτικό σύστημα.

Επιπλέον, πέρα απ' το εσωτερικό της, επηρέασε και το περιβάλλον της. Δηλαδή χώρες όπως η Ιαπωνία, η Κορέα, το Βιετνάμ, επηρεάστηκαν βαθιά απ' τον πολιτισμό της Κίνας.

Ήταν το κέντρο μιας διεθνούς κοινωνίας, το Μεσαίο Βασίλειο, το «κέντρο του κόσμου». Ο Αυτοκράτορας ήταν ο «υιός του Ουρανού».

Σε αυτό συνέβαλε και το γεγονός ότι, λόγω των Ιμαλαΐων, ήταν πιο απομονωμένη απ' τα άλλα τρία μεγάλα κέντρα πολιτισμού στο ανατολικό ημισφαίριο, Κίνα, Ινδία, Μέση Ανατολή και μετά Ευρώπη. Λόγω του περιορισμού των Ιμαλαΐων, με τα άλλα δύο είχε περισσότερες διαδράσεις.

Ωστόσο, όταν ήρθε σε επαφή με την ευρωπαϊκή νεωτερικότητα, κατά τον 19^ο αιώνα, δεν κατόρθωσε να ανταποκριθεί σε αυτές τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής νεωτερικότητας, με τρόπο συμβατό με τον Κονφουκιανισμό, σε αντίθεση με την Ιαπωνία, όταν η Ιαπωνία απειλήθηκε -κι όταν έχεις επαφή με

την ευρωπαϊκή νεωτερικότητα, ο πρώτος τρόπος που έρχεσαι σε επαφή είναι να χάνεις πολέμους.

Η Ευρώπη και η Δύση γενικότερα, ανέπτυξαν βιομηχανία, άρα επιστήμες και άρα, νεότερο τρόπο πολέμου. Οπότε, εσύ μπορεί να θέλεις να κρατήσεις τον παραδοσιακό τρόπο σου, να μην αλλάξεις, αλλά χάνοντας πολέμους, κινδυνεύεις να καθυποταχτείς. Η Ινδία έγινε αποικία της Μεγάλης Βρετανίας, η Οθωμανική αυτοκρατορία, ο μέγας ασθενής, η Ρωσία αναγκάστηκε με τον Μέγα Πέτρο να εξευρωπαϊστεί, καταλαβαίνετε.

Το γιατί τα κατάφερε η Ιαπωνία να εκσυγχρονιστεί με βάση την ευρωπαϊκή νεωτερικότητα, χωρίς να εγκαταλείψει πλήρως τον Κονφουκιανισμό, ενώ η Κίνα δεν τα κατάφερε, αυτό είναι το κρίσιμο ερώτημα. Και η απάντηση είναι ότι η Κίνα είχε την ατυχία, τους τελευταίους δυόμιση αιώνες του αυτοκρατορικού της συστήματος, να κυβερνάται από μία ξένη δυναστεία. Διότι το 1644, κατακτήθηκε η Κίνα απ' τη νομαδική φυλή των Μαντσού, που έφερε στην εξουσία, στο Πεκίνο, την τελευταία δυναστεία, την δυναστεία Τσινγκ.

Τώρα πώς μπορούν να δικαιολογήσουν οι ξένοι Μαντσού το γεγονός ότι βρίσκονται επικεφαλής μιας κινεζικής χώρας και αυτοκρατορίας; Ο τρόπος που δικαιολόγησαν αυτή την εξουσία τους ήταν τονίζοντας, ιδιαίτερα έντονα και με ολοκληρωτικό τρόπο, δηλαδή με τρόπους που θυμίζουν τα δικτατορικά συστήματα του 20^{ου} αιώνα, τον Κονφουκιανισμό.

Διότι δεν είχε σημασία αν είσαι Μαντσού ή «hard» Κινέζος, σημασία έχει να είμαστε όλοι πιστοί στον Κονφουκιανισμό, γιατί ο Κονφουκιανισμός είναι οικουμενική ιδεολογία, άρα «ξεχάστε τις διαφορές μας, είμαστε όλοι Κονφουκιανοί». Αλλά αν είσαι τόσο προσηλωμένος κι αν τόσο πολύ εξαρτάται η τροποποίησή σου απ' την ταύτιση με τον Κονφουκιανισμό, μετά δεν μπορείς να κάνεις τις παραχωρήσεις που είναι απαραίτητες για να οικειοποιηθείς στοιχεία της ευρωπαϊκής νεωτερικότητας, για να μπορείς να αναπτύξεις επιστήμες και, σε τελική ανάλυση, ικανότητες πολεμικές.

Κι αυτό φάνηκε πρώτα στον Α' Σινο-ιαπωνικό πόλεμο το 1894-5, όπου ηττήθηκε η Κίνα. Για τους Κινέζους, αυτό ήταν σαν το τέκνο τους, η Ιαπωνία, το πνευματικό τους τέκνο, να σηκώνεται ενάντια στον γονέα. Ακολούθησαν κι άλλες ταπεινώσεις και υποχωρήσεις κι όταν απομακρύνθηκε τελικά η δυναστεία Τσινγκ απ' τον Κονφουκιανισμό, το 1905, για να εισάγει δυτικού τύπου μόρφωση και ούτω καθεξής, έξι χρόνια αργότερα, ανατράπηκε. Δηλαδή, χωρίς τον Κονφουκιανισμό, δεν μπορούσε να σταθεί.

Τώρα, στη συνέχεια, έχουμε τη διανόηση πρώτα της Κίνας, να στρέφεται ενάντια στον Κονφουκιανισμό. Μάλιστα, ένας διανοούμενος είχε πει, το 1919: «Ήρθε η ώρα να σπάσουμε το Κονφουκιανικό παλαιοπωλείο, να το

διαλύσουμε!». Και με ιδιαίτερο μένος, βέβαια, στράφηκε ενάντια στον Κονφουκιανισμό ο Μάο Τσετούνγκ. Ο Μάο Τσετούνγκ βάσισε όλη την εξουσία του σε ξένες ιδέες, στις ιδέες του Μαρξ, του Λένιν και του Στάλιν. Είναι χαρακτηριστικό του πόσο ξενόφερτες ήταν οι ιδέες, το ότι, ο ίδιος, τον Σεπτέμβριο του 1949, εισήγαγε στην Κίνα το δυτικό Ημερολόγιο. Το ότι οι Κινέζοι πιστεύουν ότι φέτος είναι 2018, οφείλεται στον Μάο. Οι κινεζικές παραδόσεις είχαν άλλο χρονολόγιο, δεν έχουν σχέση με τον Χριστό (π.Χ., μ.Χ.), αλλά λόγω του Μάο, το υιοθέτησαν.

Τι όμως έφερε ο Μάο, επιπλέον στο μαρξισμό του Μαρξ, του Λένιν και του Στάλιν; Είναι το στοιχείο του να ξεσηκώσουμε τους κάθε λογής υποτελείς ενάντια στους προϊσταμένους τους. Τα παιδιά ενάντια στους γονείς, τους υπαλλήλους ενάντια στους διευθυντές, τους εργάτες ενάντια στους διευθυντές του εργοστασίου, τους απλούς αγρότες ενάντια στους μεγαλογαιοκτήμονες, δηλαδή κάθετα, ενάντια στον Κονφουκιανισμό.

Και για να το πετύχει έφερε την πρώτη Πολιτιστική Επανάσταση, όπου κάθε είδους υποτελείς εξευτέλιζαν και ταπείνωναν δημοσίως τα αφεντικά τους. Που το υπόδειγμα του Κονφουκιανισμού είναι η οικογένεια. Ο πατέρας φροντίζει τα παιδιά και τη σύζυγο και η σύζυγος και τα παιδιά σέβονται τον πατέρα. Αλλά ο Μαρξισμός ήταν ακριβώς το αντίθετο: Να ξεριζώσουμε τον Κονφουκιανισμό, να του επιδοθούν εκατό εκατομμύρια, τόσα ήταν τα θύματα της Πολιτιστικής Επανάστασης, να βασανιστούν μέχρι θανάτου, ακόμα και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Λίο Τσιάο Σι πέθανε βασανισμένος. Δηλαδή, δεν σεβάστηκε ούτε τον ανώτατο άρχοντα του κράτους, στην Πολιτιστική Επανάσταση. Για να ξεριζωθεί ο Κονφουκιανισμός απ' την κινεζική συνείδηση.

Τώρα, ο Μάο ξερίζωσε τον Κονφουκιανισμό απ' την κινεζική συνείδηση και ο Ντενγκ Σιαοπίνγκ ξερίζωσε τον Μαρξισμό και τι έχει μείνει τώρα; Το κυνήγι του κέρδους και της ευημερίας και ο εθνικισμός. Δηλαδή τα πιστεύω των σημερινών Κινέζων είναι το κυνήγι του κέρδους και ο εθνικισμός. Αλλά τώρα που ανέρχεται η Κίνα και θέλει να έρθει σε αντιπαράθεση με τη Δύση, τι αξίες πρεσβεύει; Πως έχει εγκαταλείψει τον Κονφουκιανισμό;

Ξέρω πως ο προηγούμενος ηγέτης, όχι ο τωρινός, ο Χου Τσιν Τάο προσπάθησε να αναβιώσει ρητορικά τον Κονφουκιανισμό, λέγοντας «αρμονική κοινωνία και αρμονία», αυτά είναι σλόγκαν κονφουκιανικά. Αλλά στην πράξη, όσα ινστιτούτα Κονφούκιου και να ιδρύσεις στην Κίνα, τι αξίες πρεσβεύουν; Έχεις απ' τη μία τη Δύση που, με όλα τα προβλήματά της, δεν προσπαθώ να ωραιοποιήσω τη Δύση, αλλά πρεσβεύει κάτι! Ατομικά δικαιώματα, ελευθερίες, δημοκρατία. Είναι μια κοινότητα, δηλαδή, σοβαρών ιδεών, πέρα απ' τους υλικούς συντελεστές ισχύος, έχει μία ακτινοβολία που βασίζεται σε αξίες.

Τι αξίες πρεσβεύει η Κίνα η σημερινή;

Ότι τα μη φιλελεύθερα καθεστώτα έχουμε μία αλληλεγγύη ενάντια στη Δύση που μας καταγγέλλει;

Αυτές είναι οι αξίες;

Διάφορες δικτατορίες και αυταρχικά καθεστώτα να συσπειρωθούμε ενάντια στη Δύση, που μας ασκεί κριτική; Αυτό είναι η ακτινοβολία της;

Άρα, σήμερα, στην αντιπαράθεσή της με τη Δύση, το μόνο που έχει ως ατού η Κίνα είναι υλικοί συντελεστές ισχύος και κυρίως, το τεράστιο εμπορικό της πλεόνασμα, που της δίνει μεγάλα αποθέματα σκληρού νομίσματος, δηλαδή δολαρίων και ευρώ, τα οποία τα χρησιμοποιεί για να επενδύει. Αν δείτε τώρα το “Belt and Road Initiative”, την πρωτοβουλία για τα μεγάλα έργα υποδομής, δηλαδή χερσαία, ο παλιός δρόμος του μεταξιού, Κεντρική Ασία μέχρι Ευρώπη και η θαλάσσια οδός, όλα αυτά βασίζονται στην ουσία στο να χρησιμοποιεί τα αποθέματα νομισμάτων που έχει από το εμπορικό της πλεόνασμα, για να κάνει συμφωνίες για καθαρά transactions. Συμφωνίες που βασίζονται στο πάρε-δώσε, δεν βασίζονται σε κάποια κοινότητα αξιών. Είναι καθαρά: «Έχω τα λεφτά, να σου φτιάξω αυτές τις υποδομές κι εσύ θα μου δώσεις δικαιώματα. Δηλαδή, στο λιμάνι που θα σου φτιάξω, εγώ θα έχω τον έλεγχο για 90 χρόνια». Ό,τι έκανε η Βρετανία με το Χονγκ Κονγκ, τώρα το κάνει η Κίνα με τη σειρά της, αλλά χωρίς να εκπέμπει κάποιες αξίες.

Άρα, σε αυτή την αντιπαράθεση, πιστεύω ότι έχει αυτό το αδύναμο σημείο. Δεν προσφέρει κάποιες ιδέες, κάποιες αξίες, κάποιο σύστημα το οποίο είναι ελκυστικό, πέρα απ’ την καθαρά ωφελιμιστική προσέγγιση του πάρε-δώσε: «Θα σε πληρώσω, για να μου κάνεις αυτά που θέλω».

Κι εδώ νομίζω είναι η αδυναμία της, σε αντίθεση με την τρομερή επιτυχία που είχε στο παρελθόν, που λόγω των αξιών, είχε δημιουργήσει ένα περιβάλλον γύρω της, το οποίο βασιζόταν στον κινεζικό πολιτισμό. Αυτή τη στιγμή, δεν έχει κάτι ανάλογο και γι’ αυτό πιστεύω ότι θα δυσκολευτεί πολύ στην αντιπαράθεση που θέλει να έχει με τη Δύση.

Σας ευχαριστώ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο πολιτισμός είναι ένα εργαλείο για την ενίσχυση της γεωπολιτικής θέσης των κρατών και μπορεί να λειτουργεί ανεξάρτητα απ' την πολιτική κατάσταση της κάθε χώρας. Με την προϋπόθεση ότι θα χρησιμοποιείται μέσα σε ένα πλαίσιο διπλωματικής στρατηγικής, όπου θα λαμβάνονται υπόψιν όλες οι επιμέρους παράμετροι και θα του διασφαλίζεται η συνέχεια μέσα στο χρόνο.

Η Ελλάδα, ακόμα και μέσα στην οικονομική κρίση, έχει όλα τα διαθέσιμα, πολιτιστικά μέσα, προκειμένου να πετύχει την ενίσχυση της γεωπολιτικής της θέσης.

Χρειάζεται, ωστόσο, ανασύνταξη της στρατηγικής της και υλοποίηση ενός διπλωματικού προγράμματος επικοινωνίας, που θα αξιοποιήσει τη δημόσια διπλωματία ως συντελεστή ήπιας ισχύος, κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Στο πλαίσιο αυτό, η Πολιτιστική Γεωπολιτική είναι ένα πρόσφορο πεδίο που, αν και βρίσκεται ακόμα σε ερευνητικό στάδιο, ωστόσο σίγουρα μελλοντικά θα έχει πολλά να μας δώσει.